

Беларусь перадала эстафету Сербіі

На мінулым тыдні ў Мінску завяршыўся XV Міжнародны з'езд славістаў. На цырымоніі закрыцця форуму былі абвешчаны вынікі пасяджэння Міжнароднага камітэта славістаў, якое адбылося 25 жніўня. Эстафету ў правядзенні з'езда наша краіна перадала Сербіі, а новым старшынёй Міжнароднага камітэта славістаў быў абраны сербскі прафесар Бошка Сувайціч.

Новы старшыня адзначыў, што для Бялграда вялікім гонарам будзе праводзіць такі маштабны з'езд навукоўцаў. Разам з тым ён падкрэсліў, што гэта вельмі вялікая адказнасць і складаная праца, калі мець на ўвазе крызіс славістыкі як акадэмічнай дысцыпліны і гуманітарнай навукі.

На цырымоніі закрыцця старшыня Беларускага нацыянальнага камітэта славістаў Аляксандр Лукашанец падкрэсліў, што праграма з'езда выклікала цікавасць не толькі ў яго ўдзельнікаў, але і ў навуковым асяроддзі нашай краіны.

І Аляксандр Лукашанец, і іншыя навукоўцы падкрэслівалі, што ў гэтым годзе шмат маладых даследчыкаў прынялі ўдзел у форуме. Як выказаўся ў размове з карэспандэнтам газеты «Веды» старшыня Расійскага нацыянальнага камітэта славістаў Аляксандр Малдаван, «гэта сведчыць аб тым, што ў славістыцы захоўваецца пераемнасць».

З'езд праходзіў у Мінску з 20 па 27 жніўня, асноўнае месца ў праграме займалі секцыйныя даклады, падчас форуму працавалі 16 тэматычных секцый. Усе паведамленні былі скампанаваны ў тры асноўныя групы: мовазнаўчую, літаратуразнаўчую і фалькларыстычна-культуралагічную. Па колькасці ўдзельнікаў самай прадстаўнічай была мовазнаўчая група – гэта, дарэчы, ужо традыцыя. Вялікую цікавасць выклікала таксама праблематыка тэматычных блокаў (іх у праграме было 25) і двух круглых сталоў. Тэмы апошніх гучалі як «Скарыніна ў славянскім і еўрапейскім кантэксце» і «Тарас Шаўчэнка: нацыянальнае вымярэнне і сусветны кантэкст».

Падчас форуму славісты наведвалі Нацыянальную акадэмію навук Беларусі. Археалагічныя артэфакты, рэдкія кнігі, экспанаты выставы «Дзясятны аичинная навукі – вытворчасці» – гасцей чакала шмат цікавых рэчаў. Падчас сустрэчы Намеснік Старшыні Прэзідыума НАН Беларусі Уладзімір Гусакоў падкрэсліў, што з'езды славістаў садзейнічаюць аб'яднанню славянскіх народаў і захаванню агульнай спадчыны. На яго думку, роля такіх форумаў не змяншаецца і зараз, калі актуальнасць набываюць пытанні захавання, падтрымкі і развіцця нацыянальных моў і культур у сучасным асяроддзі.

– Па звестках ЮНЕСКА з 6 тысяч моў свету прыкладна палова можа знікнуць назаўсёды ў бліжэйшым будучым, – сказаў У.Гусакоў. – Мы павінны не дапусціць, каб гэта здарылася ў славянскім свеце.

Аб тым, што пытанні захавання моўнай спадчыны ва ўмовах глабалізацыі не аднойчы гучалі падчас форуму, мы ўжо казалі ў папярэднім нумары. Але ж трэба адзначыць і тое, што ў даследчыкаў Васіліна Мацута. Беларусь перадала эстафету Сербіі

ёсць розныя меркаванні на гэты конт. Так, А.Малдаван кажа аб тым, што трэба ўлічваць і фактар мультыкультуралізму:

– Чалавеку ўласціва цікавіцца разнастайнасцю свету і культуры ў прыватнасці. Прыемна, што рэдкі і непапулярны займаецца і моладзь. Напрыклад, у Маскве ёсць маладыя людзі, якія размаўляюць на беларускай мове, ведаюць беларускую арфаграфію.

На сустрэчы са славістамі У.Гусакоў выказаў думку, што пяць год – гэта вялікі тэрмін паміж з'ездамі славістаў, таму акадэмік прапанаваў праводзіць іх раз на тры гады, дадаўшы, што Беларусь і далей будзе актыўна ўдзельнічаць у славістычным руху.

Дарэчы, менавіта ў Акадэміі навук, у фондах Цэнтральнай навуковай бібліятэкі імя Якуба Коласа НАН Беларусі застанецца кніжны скарб з'езда – асобнікі, што можна было пабачыць на кніжнай выставе славістычнай літаратуры, якая амаль усе дні з'езда працавала ў Мінскім дзяржаўным лінгвістычным універсітэце і на якой ладзілася шмат літаратурных сустрэч. Перацаніць кніжны скарб, які атрымала акадэмічная бібліятэка, складана: у ім і рарытэтычныя выданні, і кнігі, якія ніколі не былі ў Беларусі.

Геаграфія краін, з якіх прыехалі ўдзельнікі з'езда, уражае: Аўстралія, Аўстрыя, Бельгія, Германія, ЗША, Італія, усе славянскія краіны. Тэматыка даследаванняў, якія прэзентавалі навукоўцы, была разнастайнай. Важна, што цікавасць да славянскіх моў і культур праяўляюць і навукоўцы, якія пражываюць у неславянскіх краінах. Напрыклад, прафесар з Вены Рэната Ратмайр разгледзела мэнэджарскі дыкурс у рускіх дзелавых зносінах. Рэната зрабіла спробу правесці наступную гіпотэзу: расійскія дзеячы дзелавой сферы маюць шанец выкарыстаць толькі станоўчыя бакі менеджэрскага дыскурсу (адказнасць, вялікая ступень прафесіяналізму), а не яго адмоўныя бакі (пустое шматслоўе, разадзьмуты стыль зносінах). Рэната спрабавала адказаць на пытанне – ці

атрымоўваецца ў Расіі пазбегнуць «лакаванага пустаслоўя», моднага ў заходніх краінах?

Цікавыя даследаванні прэзентавалі нямецкія госці Святлана Тэш і Ян Патрык Цэллер. Святлана разглядала морфасінтаксічныя феномены ў змешанай беларуска-рускай гаворцы, а Ян Патрык звярнуў увагу на гукавае вар'іраванне ў беларуска-рускім гукавым маўленні. У дакладзе ён паказаў розныя з'явы (напрыклад: варыяцыя беларускага якання і рускага ікання) і разгледзеў, ці карэлююць яны з сацыяльна-лінгвістычнымі фактарамі (узрост, пол, рэгіён). Увагі заслугоўваюць паведамленні даследчыкаў з ЗША Юліяна Дж. Каналі (ён прэзентаваў свой погляд на этыку гумару ў творах Уладзіміра Набокава) і Лауры Салман, якая разглядала літаратурнасць і адносіны да мастацкіх тэкстаў лістоў Сяргея Даўлатава.

Актыўна ў працы форуму ўдзельнічалі і беларускія даследчыкі – яны прэзентавалі каля 30 дакладаў па ўсім тром асноўным тэматычным групам з'езда. Мовазнаўцы разглядалі пытанні навуковай рэцэпцыі беларускай мовы ў Расіі ў першай палове XIX стагоддзя і псеўдавыказванні ў славянскіх мовах, літаратуразнаўцы звярталі ўвагу на эстэтычныя прынцыпы сучаснай беларускай крытыкі і перспектывы нацыянальнай паэзіі ў эпоху глабалізацыі, а фалькларысты зацікавілі слухачоў дакладамі аб колеравым кодзе абрадаў жыццёвага цыкла беларусаў і іншых славян і аб аўтэнтычным песенным фальклору і постфальклору ў святле сацыяльна-экалагічных праблем усходнеславянскай нематэрыяльнай культуры. Дарэчы, за дні з'езда цікавых фактаў, тэм, пытанняў, праблем было ўзнята вельмі шмат – нават пералічыць іх няма магчымасці.

Госці форуму засталіся задаволенымі яго арганізацыяй. Македонскі даследчык Мілан Гюрчынаў выказаў думку, што гэты з'езд можа стаць найлепшым са ўсіх форумаў, што ладзіліся да гэтага часу. «Я здзіўлены, наколькі багатае і разнастайнае мінулае вашай краіны. Аб гэтым ведаюць далёка не ўсе са славістаў іншых краін», – кажа ён.

Ну а падводзіць навуковыя вынікі з'езда пакуль рана – гэта будзе зроблена пазней, калі навукоўцы прагледзяць тэзісы дакладаў, перачытаюць паведамленні, асэнсуюць тое, што было сказана пра славянскія мовы, літаратуры і культуры, пра іх мінулае, сённяшняе і будучыню.

Васіліна МАЦУТА
Фота аўтара, «Веды»